

Araştırma Makalesi

Aydınlık Üçlü (Light Triad) Ölçeğinin Psikometrik Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Burcu TEKEŞ^{1*}, Pınar BIÇAKSIZ²

¹Başkent Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

²Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

Makale Bilgisi

Anahtar kelimeler:

aydınlık üçlü,
karanlık üçlü,
ölçek uyarlama

Öz

Bu çalışmanın amacı, Karanlık Üçlü kişilik özellikleri (narsisizm, Makyavelizm ve psikopati) ile ters yönde ilişki gösteren Aydınlık Üçlü Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve uyarlanan bu ölçeğin psikometrik özelliklerinin incelenmesidir. Bu amaçla % 47'si kadın (N = 189), % 46.3'ü erkek (N = 186) toplam 402 katılımcıdan çevrimiçi olarak veri toplanmıştır. Katılımcılar Aydınlık Üçlü Ölçeğinin yanı sıra, Karanlık Üçlü Ölçeği, Pozitiflik Ölçeği, Kişilerarası İlişkilerde Affetme Ölçeğinin Olumluya Odaklanma Alt Ölçeği ve Demografik Bilgi Formunda yer alan soruları yanıtlamışlardır. Yürütülen analizlerin bulguları, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini destekler niteliktedir. Doğrulayıcı faktör analizi ölçek için belirlenen faktör yapısının iyi düzeyde model uyumuna sahip olduğunu desteklemektedir. Çalışmada ayrıca ölçeğin birleşen ve ayırt edici geçerlikleri de analiz edilmiş ve ölçeğin çalışmadaki diğer değişkenler olan pozitiflik ve olumluya odaklanma ile olan pozitif yönde, karanlık üçlü ile de negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Buna göre incelenen korelasyon örüntüleri de Aydınlık Üçlü Ölçeğinin yapı geçerliğini destekler niteliktedir. Elde edilen bulgular, Aydınlık Üçlü kişilik özelliklerinin pozitif psikoloji kavramlarına ilişkin bir çatı oluşturması yönündeki alanyazın ile tutarlıdır.

Abstract

Keywords:

light triad,
dark triad,
scale adaptation

The aim of this study is to adapt the Light Triad Scale, which is positioned conceptually against the Dark Triad personality traits (narcissism, Machiavellianism and psychopathy) into Turkish and to examine the psychometric properties of this adapted scale. For this purpose, data was collected online from a total of 402 participants: 47% female (N = 189) and 46.3% male (N = 186). In addition to the Light Triad Scale, the participants answered questions taken from the 'Dark Triad Scale', 'Positivity Scale', 'Focusing on Positive' sub scale of the 'Scale of Forgiveness on Interpersonal Relationships' and completed the Demographic Information Form. The findings of the analyses support the validity and reliability of the scale. Confirmatory factor analysis supported the three-factor structure of the scale indicating a good level of model fit. The study also analyzed the convergent and discriminant validity of the scale, and it was found that the scale was positively correlated with positivity and focusing on positive, and negatively correlated with the Dark Triad. Accordingly, the correlation patterns examined also support the construct validity of the Light Triad. Present findings are consistent with the literature that Light Triad personality traits form a framework for positive psychology concepts.

*Sorumlu Yazar, Bağlıca Kampüsü Fatih Sultan Mahallesi, Eskişehir Yolu 18.km TR 06790, Etimesgut, ANKARA

e-posta: burcutekes@baskent.edu.tr

DOI: 10.31682/ayna.871395

Gönderim Tarihi (Received): 30.01.2021; Kabul Tarihi (Accepted): 19.05.2021

ISSN: 2148-4376

Giriş

Psikoloji alanında son yıllarda yapılan çok sayıda çalışma, karanlık üçlü adı verilen sosyal açıdan kaçındırıcı ve hatta kötücül olarak tanımlanabilecek bazı kişilik özelliklerinin (narsisizm, Makyavelizm ve psikopati) diğer psikolojik özellikler ile ilişkilerine odaklanmaktadır. Narsisizm ve Psikopati, temelleri klinik alanyazına dayanan ve halen DSM çerçevesinde kişilik bozuklukları olan kabul edilen özelliklerdir. Bununla birlikte, her iki özellik de artık sadece klinik örnekleme var olan değil, normal popülasyonda da değişen düzeylerde varlık gösteren kişilik özellikleri olarak kabul edilmektedir. Psikopati sıklıkla duygulanım ve öz-kontrolde (örn. dürtüsellik) meydana gelen çeşitli eksiklikler ile kendini göstermektedir. Narsisizm ise büyüklenmeci bir kendilik algısı ve bununla çelişen temel düzeyde bir güvensizlik ile tanımlanmaktadır. Son olarak Makyavelizm ise kişinin temel olarak kendi çıkarlarını gözettiği, aldatma ve manipülasyona dayalı kişilerarası stratejilere atıfta bulunan bir kişilik özelliğine işaret etmektedir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013; Jakobwitz ve Egan, 2006)

Karanlık üçlü kişilik özellikleri, birbiri ile yüksek ilişki içinde olmasına rağmen aslında farklı kavramlara işaret etmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalar, bu kavramların birbirinden farklı özellikte olmalarına karşın bu kadar ilişkili olmalarını ortak bir yapıya dayanmaları ile açıklamaktadır (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Her ne kadar bu konu bir netliğe kavuşmamış olsa da uyumluluktan yoksun olma (Egan ve McCorkindale, 2007), kişilerarası uzlaşmazlık (Derefinko ve Lynam, 2006), dürüstlük-tevazu yoksunluğu (Ashton ve Lee, 2001) ya da empati yoksunluğu (Jones ve Paulhus, 2011) gibi özelliklerin karanlık üçlü kişilik özelliklerinin temelini oluşturan özellikler olabileceği tartışılmaktadır. Karanlık üçlü kişilik özellikleri açısından yüksek puanlar alan kişilerin, daha fazla anti sosyal özellik gösterdikleri ve sosyal açıdan sıkıntılı durumlara yol açtıkları bilinmektedir (Gerymski ve Krok, 2019).

İlgili alanyazında elde edilen bulgular, karanlık üçlünün uyumluluk ve dürüstlük gibi kişilik özellikleri ile ters yönde ilişkili olduğu göstermektedir (Jonason, Koenig ve Tost, 2010; Paulhus ve Williams, 2002). Bunun yanı sıra, iş hayatında uyumsuz olmayan davranışlar (Hogan ve Hogan, 2001), kopya çekme, intihalde bulunma gibi uygunsuz akademik davranışlar (Nathanson ve ark., 2006; Williams ve ark., 2010), göçmenlere yönelik önyargı ve yüksek düzeyde sosyal baskınlık yönelimi (Hodson, Hogg ve MacInnis, 2009), düşük empati düzeyi (Wai ve Tiliopoulos, 2012) ve saldırganlık (Jones ve Paulhus, 2011) gibi çeşitli özelliklerin de karanlık üçlü ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Karanlık Üçlü ile ilgili alanyazın yukarıda değinilen özellikleri ve daha fazlasını incelerken, insan doğasının pozitif özelliklerinin bir miktar arka planda kaldığı görülmektedir (Kaufman, Yaden, Hyde ve Tsukayama, 2019). Her ne kadar karanlık üçlü özellikleri bize insan doğası ile ilgili oldukça önemli bilgiler sunsa da son yıllarda iyilik hali üzerine yapılan çok çeşitli araştırmalar insan doğasının empati, özgecilik, bağışlayıcılık, minnettarlık, umut, öz yeterlilik, cesaret gibi olumlu ve büyüme odaklı özelliklerine dikkat çekmektedir. Buradan hareketle Kaufman ve arkadaşları (2019) tarafından ortaya atılan Aydınlik Üçlü özellikleri, Karanlık Üçlü özelliklerinin ‘duyarsız’ olarak tanımlanabilecek bu özelliklerinin karşısında yer almak üzere kavramsallaştırılmıştır. Buna göre “Aydınlik Üçlü” kişilik özellikleri yukarıda da bahsedilen çeşitli pozitif psikoloji kavramlarını ile güçlü olumlu ilişkiler içinde olan, insan doğasının aydınlık özelliklerine işaret etmektedir. Diğer bir deyişle Aydınlik Üçlü özellikleri, odağı bir diğer kişi olan sevgi dolu bir kişiliğe işaret etmektedir (Andrews, 2019). Aydınlik Üçlü, Kantçılık, insancılık ve insanlığa inanç olmak üzere üç özellikten oluşmaktadır. Kantçılık’a göre (*Kantianism*), insanlara davranışlarımızı bir amaca yönelik değerli olmaları değil, kendilerinin değerli olmaları belirlemelidir. Diğer bir deyişle, insanlara bir amaca hizmet ettikleri (araç oldukları) için değil, kendileri değerli oldukları için iyi davranılmalıdır. Karanlık üçlü özelliklerinden Makyavelizm’in kavramca karşısında bulunan Kantçılık, isminden de anlaşılacağı üzere Immanuel Kant’ın felsefesine dayanmaktadır. İnsancılık (*Humanism*), her bir bireyin değerliğine ve onuruna değer verme olarak tanımlanmaktadır. Son olarak insanlığa inanç (*Faith in Humanity*) ise insanların temelde iyi olduklarına yönelik bir inanca işaret etmektedir. Bu özellikler, kişinin karışlarındaki bir diğer kişiye yönelik tutumlarına işaret etmektedirler.

Kaufman ve arkadaşları (2019) tarafından bin beş yüz kişi ile yapılan orijinal araştırmada, Aydınlik Üçlü kişilik özelliklerinin karanlık üçlü ile beklendiği üzere ters yönde ve güçlü ilişkiler içinde olduğu bulgulanmıştır. Burada önemli bir ayırım da karanlık üçlü özelliklerinden narsisizmin Aydınlik Üçlü özellikleri ile arasında zayıf da olsa pozitif yönde ilişkili olduğudur. Bu bulgu, bu iki kavramın birbirinin tam tersi olmadığı yönündeki bakış açısını desteklemektedir. Yani, Karanlık Üçlü özelliklerinin düşük düzeyleri kişide muhakkak Aydınlik Üçlü özelliklerinin yüksek düzeyde olduğu anlamına gelmediğini belirtmek gerekmektedir.

Bu bulgular, sadece bu değişkenlerin arasındaki negatif ilişkiyi değil, aynı zamanda Aydınlik Üçlü özelliklerinin kavramsal olarak ilgili diğer değişkenler ile ilişkilerinde de önemli bir tutarlılığı vurgulamaktadır (Kaufman ve ark., 2019). Buna göre, karanlık üçlü, çocukluk çağında öngörülemez bir ortamda yaşamak, genç ve erkek olmak gibi demografik faktörler, güç, başarı, cinsellik ve bir gruba mensubiyet gibi faktörleri bir motivasyon kaynağı

olarak görme, olgun olmayan bir başa çıkma stili, kendini gerçekleştirme ile ilgili değerler, dikkat çekecek şekilde tüketim, bencillik gibi özellikler ile pozitif yönde; vicdanlılık, uyumluluk, şefkat, empati, insanların özünde iyi olduklarına yönelik inanç, kişinin kendisinin özünde iyi olduğuna dair inanç gibi özellikler ile negatif yönde ilişkilidir (Kaufman ve ark., 2019). Öte yandan, Aydınlık Üçlü özelliklerin uyumluluk, deneyimlere açıklık, nezaket gibi özelliklerle güçlü pozitif ilişkiler içinde olduğu, psikolojik ihtiyaçlar ve motivasyonlar ile ilişkileri incelendiğinde ise ilişkililik, yeterlilik ve özerklik ile pozitif, bu ihtiyaçların karşılanmaması ile de negatif yönde ilişkili olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca, Aydınlık Üçlü kişilik özelliklerinin “bilişsel üçlü” denilen kendine olumlu bakış, dünyaya olumlu bakış ve geleceğe olumlu bakış özellikleri ile pozitif yönde ilişkili olduğu desteklenmiştir. Son olarak, tahmin edileceği üzere empati, şefkat ve yaşam doyumu ile ilişkiler pozitif yönde, bencillik ve saldırganlık ile ilişkiler ise negatif yönde bulunmuştur (Kaufman ve ark., 2019). Aydınlık Üçlü kişilik özellikleri ile çeşitli demografik özelliklerin ilişkisi incelendiğinde ise, Sevi ve Doğruyol (2020) Aydınlık Üçlü özellikler ile yaş arasında, Malik ve arkadaşları (2020) ise Aydınlık Üçlü, yaş ve cinsiyet arasında anlamlı ilişkiler bulamamışken, Kaufman ve ark. (2019) Aydınlık Üçlü ve yaş arasında pozitif yönde bir ilişki bulmuşlardır. Aynı çalışmada kadın olmak ve gelir düzeyi ile Aydınlık Üçlü özellikler arasında pozitif yönde ilişkiler bulunurken, çocukluk çağında öngörülemez bir ortamda yaşamak ile arasında negatif ilişkiler olduğu görülmüştür. Aydınlık Üçlü ile ilgili az sayıda çalışma demografik değişkenler ile ilişkilerde yeteri kadar tutarlı bilgi sağlamadığından bu konuda bir değerlendirme yapılabilmesi için daha fazla çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Özgün makale haricindeki alanyazın incelendiğinde, farklı araştırmacıların da Kaufman ve arkadaşları (2019) ile tutarlı bulgulara eriştikleri göze çarpmaktadır. Gerymski ve Krok (2019) tarafından yapılan çalışmada, Aydınlık Üçlü özelliklerin Makyeevizm ve psikopati ile negatif yönde, uyumluluk, şefkat ve nezaket ile pozitif yönde ilişkili oldukları bulunmuştur. Narsisizm ile Aydınlık Üçlü genel skoru arasında ilişki bulunmazken, alt faktörler açısından incelendiğinde sadece Kantçılık ile arasında negatif yönde bir ilişki bulunduğu göze çarpmaktadır. Narsisizmin diğer kişileri kendi çıkarları için manipüle etmeye açık olan doğası ile (Bursten, 1973), Kantçılık’ın insanları araç olarak görmemeye yaptığı vurgu düşünüldüğünde bu bulgu anlaşılır niteliktedir. Son olarak Lukić ve Živanović (2021) tarafından yapılan bir çalışmada yine benzer şekilde Aydınlık Üçlü ve karanlık üçlü özelliklerinin toplam değerler üzerinden birbirleri ile negatif ilişki içinde oldukları, alt boyutlar açısından ele alındığında ise sadece narsisizmin insancılık ve insanlığa inanç ile ilişki göstermediği görülmüştür.

Farklı bir bakış açısı olarak Sevi ve Doğruyol (2020), cep telefonu üzerinden kullanılan bir romantik bağlamda tanışma uygulaması (Tinder) ile ilgili yürüttükleri çalışmalarında kişilerin kısa süreli ve uzun süreli eş seçme stratejileri ile Aydınlik Üçlü özelliklerin ilişkisinin incelemiş ve Aydınlik Üçlü özellikleri daha yüksek olan kişilerin uygulamayı daha çok uzun süreli eş seçimi amacıyla kullandıklarını bulmuşlardır. Araştırmacılar bu bulguyu uzun süreli eş seçiminin gerektirdiği karşılıklılık, sevgi ve başkasının yararını gözetme gibi özelliklerin Aydınlik Üçlü kişilik özellikleri ile ilişkilendirilebileceği şeklinde açıklamaktadırlar. Aydınlik Üçlü özelliklerinin gerektirdiği kişinin odağının bir başkasında oluşu göz önüne alındığında, kişilerarası ilişkiler ile olan bu olumlu ilişki beklentiler ile tutarlıdır (Kaufman ve ark., 2019).

Değinildiği üzere Kaufman ve arkadaşları (2019) Aydınlik Üçlü özelliklerinin Karanlık Üçlü özelliklerinin karşıtı olmadığını, Aydınlik Üçlü özelliklerin farklı psikolojik ardalana dayanan özellikler olduğunu vurgulamakta ancak iki kavram arasındaki güçlü negatif ilişkiye de dikkat çekmektedirler. Bu bilgilerden hareketle, bu çalışmanın amacı olumlu ve uyumlu üç kişilik özelliğinden oluşan (insanlığa inanç, insancılık ve Kantçılık) Aydınlik Üçlü Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve ölçeğin psikometrik özelliklerin belirlenmesidir. Sadece psikoloji alanında değil, sağlık alanının genelinde koruyucu davranışların önemi gittikçe artan bir ivme ile vurgulanmaktadır. İyileşmek için değil, hasta olmamak için neler yapabiliriz sorusu uluslararası olarak gündemdedir. Amerikan Psikoloji Derneği (APA)'ya göre koruyucu davranışlar, bir davranış gerçekleşmeden önce onu durdurmak, problemleri ertelemek veya etkisini azaltmak, duygusal ve fiziksel iyilik halini arttırmak için bilgiyi, tutumu ve davranışı iyileştirmek ve son olarak kural koyucuların insanların iyi oluşlarını arttırmak için gerekli tüm önlemleri almasını içermektedir (APA, 2014). Bu bakış açısının psikoloji alanyazınındaki tezahürü olan pozitif psikoloji kavramları disiplin içerisinde yeni olmamakla birlikte, artan bir önem ile ele alınmakta ve insanların psikolojik dayanıklılıklarını arttırmak ve stres ile başa çıkma becerilerini yükseltmek için umut, empati, pozitiflik, kişilerarası ilişkilerde başarı, öz-şefkat, iyilik hali ve bilinçli farkındalık gibi kavramların üzerinde daha fazla durulmaktadır (Gable ve Haidt, 2005). Aydınlik Üçlü, bu pozitif psikoloji kavramlarının birçoğu ile güçlü ilişkiler içinde olan bir yapı ileri sürmektedir (Kaufman ve ark., 2019). Bu açıdan bakıldığında, oldukça yeni bir kavram olan Aydınlik Üçlü ile ilgili hem ulusal hem de uluslararası alanyazına yapılacak her türlü katkının önemli olduğu düşünülmektedir. Tüm ölçek uyarlama çalışmalarında olduğu gibi bu çalışmada da bu ölçeğin Türkiye'de ve Türkçe olarak yürütülecek çalışmalarda kullanılacak alternatif bir ölçüm aracı olması hedeflenmektedir. Bunun haricinde Aydınlik Üçlü kişilik özelliklerinin farklı kültürel yapılarda nasıl değişim göstereceğinin incelenmesi adına Türkçe

uygulanmasının faydalı olacaktır. Son olarak hem ulusal hem de uluslararası alanyazında pozitif psikoloji kavramlarına olan odağın artması ve bu kavramların koruyucu özelliklerine yönelik yapılan çalışmalar düşünüldüğünde Aydınlık Üçlü kişilik özellikleri ile ilgili yapılacak incelemelerin anlamlı olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Katılımcılar

Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile toplam 402 katılımcıya çevrimiçi anket uygulanmıştır. Katılımcılara e-posta ile ve çeşitli sosyal medya mecraları aracılığıyla ulaşılmıştır. Katılımcıların yaşları 18 ve 70 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 35.43'tür ($SS = 13.12$). Cinsiyet dağılımına bakıldığında ise katılımcıların %47'sinin kadın ($N = 189$), %46.3'ünün erkek ($N = 186$) olduğu görülmektedir. Katılımcıların %6.7'si ($N = 27$) cinsiyet belirtmemişlerdir. Son olarak, katılımcıların eğitim düzeyi ortaokul mezunu ile doktora derecesi sahibi arasında değişmektedir. Ortaokul mezunu %0.7 ($N = 3$), lise mezunu % 22.9 ($N = 92$), ön lisans mezunu % 7 ($N = 28$), üniversite mezunu % 45.5 ($N = 183$), % 13.4 ($N = 54$) yüksek lisans derecesi sahibi ve % 4 ($N = 16$) doktora derecesi sahibidir. Toplam 26 katılımcı ise (%6.5) eğitim düzeyi belirtmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Aydınlık Üçlü Ölçeği. Kaufman, Yaden, Hyde ve Tsukayama (2019) tarafından geliştirilen ölçek toplam 12 maddeden oluşmaktadır ve insancılık (*humanism*), insanlığa inanç (*belief in humanity*) ve Kantçılık (*Kantianism*) değişkenlerinin her biri dörder madde ile ölçülmektedir. Özgün ölçek İngilizce dilinde geliştirilmiş olup iç tutarlık katsayısı (Cronbach's Alpha) .84 olarak rapor edilmiştir. Her bir alt ölçeğin iç tutarlık katsayıları ise insancılık faktörü için .76, insanlığa inanç faktörü için .80 ve Kantçılık faktörü için .67 olarak bulunmuştur. Ölçek maddeleri 5-noktalı Likert tipi (1= kesinlikle katılmıyorum; 5= kesinlikle katılıyorum) ölçek üzerinde değerlendirme gerektirmektedir ve yüksek puanlar ilgili özellikte yüksek düzeyleri göstermektedir. Ölçek toplam puanı da kullanılabilir ve bu toplam puanın yüksek değerleri, ilgili üç özellikte yüksek düzeyleri yansıtmaktadır. Bu çalışma kapsamında ölçeğin Türkçe uyarlamasıyla elde edilen iç tutarlık katsayıları, çalışmanın "Bulgular" kısmında sunulmaktadır.

Karanlık Üçlü Ölçeği. Ölçeğin özgün versiyonu İngilizce dilinde 12 madde olarak Jonason ve Webster (2010) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Özsoy, Rauthmann, Jonason ve Ardıç (2017) tarafından yürütülmüştür ve *narsisizm* alt

boyutu (örn., “Başkalarının bana hayranlık duymasını istemeye eğilimliyim.”) için iç tutarlık güvenirlik katsayısı (Cronbach Alpha) .80; *psikopati* alt boyutu (örn., “Pişmanlık duymamaya meyilliyim”) için .67; ve *Makyavelizm* alt boyutu (örn., “Kendi çıkarım için başkalarını kullanmaya eğilimliyim”) için .81 olarak bulunmuştur. Ölçek maddeleri 9-noktalı Likert tipi ölçek (1= kesinlikle katılmıyorum; 5= ne katılıyorum ne katılmıyorum; 9= tamamen katılıyorum) ile cevaplama gerektirmekte olup yüksek puanlar ilgili kişilik özelliğinin yüksek düzeylerine işaret etmektedir. Ölçeğin toplam skoru da hesaplanabilmektedir ve yüksek puanlar ilgili üç özelliğin yüksek düzeylerini göstermektedir. Bu çalışmada elde edilen iç tutarlık katsayıları ise *narsisizm* için .84, *Makyavelizm* için .86 ve *psikopati* için .69’dur.

Pozitiflik Ölçeği. Sekiz maddelik tek faktörlü yapıdaki ölçek Caprara ve diğerleri (2012) tarafından bireylerin pozitiflik düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Tek faktörlü yapıya sahip olan ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Çıkrıkçı, Çiftçi ve Gençdoğan (2015) tarafından yürütülmüştür. Türkçe uyarlama çalışmasında ölçeğin iç tutarlık katsayısı .73 ve test tekrar test güvenirlik katsayısı .91 olarak rapor edilmiştir. Ölçek maddeleri (örn., “başkalarına ihtiyacım olduğunda genellikle yanımda olurlar”) 5-noktalı Likert tipi ölçek (1= hiç uygun değil; 5= tamamen uygun) üzerinde değerlendirme gerektirmekte olup yüksek puanlar pozitiflik özelliğinin yüksek düzeylerine işaret etmektedir. Bu çalışmada elde edilen iç tutarlık katsayısı ise .83’tür.

Kişilerarası İlişkilerde Affetme Ölçeği - Olumluya Odaklanma Alt Ölçeği. Yetişkinlerde kişilerarası ilişkilerde affetmeyi ölçmek amacıyla Kaya (2019) tarafından Türkçe dilinde geliştirilmiş olan ölçek, *durumu affetme*, *soruna yönelme* ve *olumluya odaklanma* olmak üzere üç faktörlü bir yapıya sahiptir. Ölçeğin test tekrar test güvenirlik katsayısı .82 ve iç tutarlık katsayısı .85 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada yapı geçerliği analizleri kapsamında beş maddeden (örn., “karşımdaki beni incitmesine rağmen ona anlayışlı davranırım”) oluşan *olumluya odaklanma* alt ölçeği kullanılmıştır. Bu alt ölçeğin iç tutarlık katsayısı .85 olarak rapor edilmiştir. Ölçek maddeleri (örn., “başkalarına ihtiyacım olduğunda genellikle yanımda olurlar”) 5-noktalı Likert tipi ölçek (1= hiç katılmıyorum; 5= tamamen katılıyorum) üzerinde değerlendirme gerektirmekte olup yüksek puanlar kişiler arası ilişkilerde olumluya odaklanma özelliğinin yüksek düzeylerine işaret etmektedir. Bu çalışma kapsamında elde edilen iç tutarlık katsayısı ise .73’tür.

İşlem

İlk olarak, Aydınlik Üçlü ölçeğinin Türkçe uyarlamasını yapmak için ölçeğin özgün versiyonunu geliştiren araştırmacılardan izin alınmıştır. Ardından ölçek maddeleri

araştırmanın yazarları tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir ve ardından yine psikoloji alanında çalışan ve iki dilde de profesyonel yetkinliğe sahip üçüncü bir akademisyen görüşüne sunularak maddeler anlaşılabilirlik ve uygunluk açısından değerlendirilerek ölçeğin son haline karar verilmiştir. Ölçeğin çevirisinde pilot çalışmaya ve geri çeviri yöntemine başvurulmamıştır.

Anket paketinde yer alan diğer ölçeklerin kullanımı için, ilgili ölçeklerin Türkçe uyarlama çalışmalarını yürüten araştırmacılardan gerekli izinler alındıktan sonra Başkent Üniversitesi Etik Komisyonundan çalışma için izin alınarak veri toplama sürecine geçilmiştir. *Qualtrics* programı kullanılarak yürütülen veri toplama sürecinde, katılımcılardan ilk olarak bilgilendirilmiş onam alınmıştır, ardından katılımcılar ilgili ölçekleri doldurmuşlardır. Ölçeklerden sonra gelen demografik bilgi formunu da doldurduktan sonra katılımcılar araştırma sonrası bilgilendirme ve teşekkür sayfasına yönlendirilmişlerdir.

Veri Analizi

Analizler yürütülmeden önce oluşturulan değişkenler çok değişkenli istatistiğin normal dağılım, doğrusallık, çoklu bağlantı problemi olmaması, homoskedastisite varsayımları açısından incelenmiştir ve bu varsayımların karşılandığı belirlenmiştir. Ardından ilk olarak AMOS (v.24) programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi yürütülmüştür. Faktör yapısına karar verildikten sonra değişkenleri oluşturmak, varsayımları test etmek, iç tutarlık katsayılarını hesaplamak ve diğer analizleri yürütmek için SPSS (v.20) programı kullanılmıştır. Ölçeğin alt ölçeklerinin birleşen ve ayırt edici geçerlik düzeylerini incelemek için çalışmada yer alan pozitiflik, olumluya odaklanma, narsisizm, psikopati ve Makyavelizm ile korelasyon örüntüleri incelenmiştir. Buna ek olarak, uyarlanan ölçeğin özgün dilinde yürütülen geliştirme çalışmasında regresyon analizi ile test edilen ilişkiler bu çalışmada da standart çoklu regresyon analizi ile incelenmiştir. Son olarak, Aydınlık Üçlü alt ölçeklerinde ve toplam puanında cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizleri yürütülmüştür.

Bulgular

Aydınlık Üçlü Ölçeğinin Maddeleri için Betimsel İstatistikler

Uyarlanan Aydınlık Üçlü Ölçeğinin maddeleri için en küçük değer, en büyük değer, ortalama, standart sapma, kayışlık ve basıklık değerleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1.

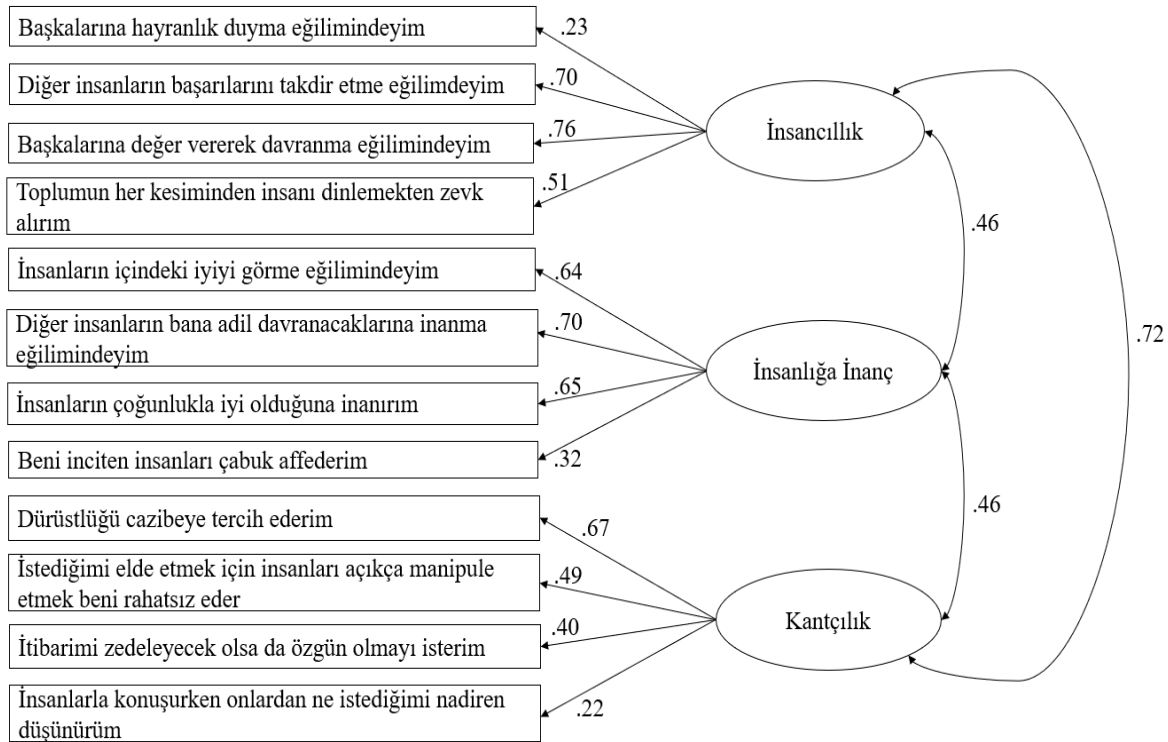
Aydınlık Üçlü Ölçeğinin Maddeleri İçin Betimsel İstatistikler

Madde:	Ortalama	Standart		Basıklık	En	En
		Sapma	Kayıklık		Küçük	Büyük
					Değer	Değer
Başkalarına hayranlık duyma eğilimindeyim	2.79	1.03	-0.04	-0.65	1	5
Diğer insanların başarılarını takdir etme eğilimindeyim	4.08	0.82	-1.02	1.59	1	5
Başkalarına değer vererek davranma eğilimindeyim	4.12	0.85	-1.34	2.69	1	5
Toplumun her kesiminden insanı dinlemekten zevk alırım	3.87	1.03	-0.89	0.33	1	5
İnsanların içindeki iyiyi görme eğilimindeyim	3.99	0.85	-0.66	0.31	1	5
Diğer insanların bana adil davranacaklarına inanma eğilimindeyim	3.31	1.00	-0.26	-0.19	1	5
İnsanların çoğunlukla iyi olduğuna inanırım	3.26	1.05	-0.37	-0.39	1	5
Beni inciten insanları çabuk affederim	3.08	1.17	-0.17	-0.92	1	5
Dürüstlüğü cazibeye tercih ederim	4.22	0.97	-1.37	1.65	1	5
İstedığimi elde etmek için insanları açıkça manipüle etmek beni rahatsız eder	4.05	1.10	-1.18	0.70	1	5
İtibarımı zedeleyecek olsa da özgün olmayı isterim	3.47	1.14	-0.50	-0.48	1	5
İnsanlarla konuşurken onlardan ne istediğimi nadiren düşünürüm	3.21	1.02	-0.09	-0.38	1	5

İlk olarak, bu tabloda görülmektedir ki katılımcılar ölçek maddelerinin hepsinde, ilgili maddeyle ilgili yanıtlama ölçeğinin (5 noktalı ölçek) tüm aralığı kullanmışlardır. Buna ek olarak, en yüksek ortalamaya sahip olan maddenin “Dürüstlüğü cazibeye tercih ederim” olduğu ve en düşük ortalamaya sahip olan maddenin de “Başkalarına hayranlık duyma eğilimindeyim” maddesi olduğu gözlenmiştir. Maddelerin kayıklık ve basıklık değerleri Curran, West ve Finch (1996) tarafından önerilen kesme noktaları (kayıklık için $|2|$, basıklık için $|7|$) göz önünde bulundurularak değerlendirildiğinde, hiçbir maddede normal dağılımdan anlamlı düzeyde bir sapma olmadığı görülmektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Türkçe'ye uyarlanan ölçekte üç faktörlü yapının (modelin) veri ile uyumunu test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yürütülmüştür. Üç faktörlü modelde Ki Kare testi istatistiksel düzeyde anlamlı sonuç vermiştir ($\chi^2(51) = 120.85, p < .001$) ancak RMSEA değeri .06 olarak bulunmuştur (%90 GA [.05, .07]) ve bu değer kabul edilebilir düzeyde bir model uyumunun göstergesi olarak kabul edilmektedir (Sümer, 2000). Buna ek olarak, serbestlik derecesinin Ki Kare değeri ile serbestlik derecesi oranı incelendiğinde ($120.85/51 = 2.37$) bu oranın beşin altında olduğu görülmektedir ve bu da kabul edilebilir düzeyde bir model uyumunu göstermektedir (Wheaton, Muthen, Alwin ve Summers, 1977). Uyum iyiliği değerlerine bakıldığında ise tüm değerler modelin veriye iyi düzeyde uyumuna işaret etmektedir (GFI = .95, AGFI = .92, CFI = .91, NFI = .85, IFI = .91). Bu nedenle, ölçeğin Türkçe uyarlamasında da üç faktörlü yapısının veriyle uyum göstererek doğrulandığı sonucuna ulaşılabilmektedir. Maddelerin standartlaştırılmış katsayıları Şekil 1 üzerinde gösterilmektedir.

Şekil 1. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçek maddelerinin ilgili faktörlerle ilişkileri

Güvenirlik: İç Tutarlık Katsayıları

Ölçeğin Türkçe uyarlamasının üç faktörlü yapısının doğrulanmasının ardından her bir faktör ve tüm ölçek için iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. On iki maddeden oluşan tüm ölçeğin iç tutarlık katsayısı (*Cronbach's Alpha*) .73 olarak bulunmuştur. Dörder maddeden oluşan her bir alt ölçeğin güvenilirlik düzeyleri incelendiğinde ise insancılık alt ölçeği için iç tutarlık katsayısının .58; insanlığa inanç alt ölçeği için .64; ve Kantçılık alt ölçeği için .49 olduğu gözlenmiştir.

Yapı Geçerliği: Birleşen ve Ayırt Edici Geçerlik

Ölçeğin birleşen geçerliğini incelemek amacıyla, ölçek tarafından ölçülen özelliklerin, kavramsal olarak benzer değişkenlerle ilişkileri incelenmiştir. Bu amaçla, pozitiflik ve kişiler arası ilişkilerde affetme ölçeğinin olumluya odaklanma boyutları kullanılmıştır. Aydınlik Üçlüde yer alan insancılık, hem pozitiflikle ($r = .21, p < .001$) hem de olumluya odaklanmayla ($r = .41, p < .001$) istatistiksel düzeyde anlamlı ve pozitif yönlü ilişkilidir. Aynı şekilde, Aydınlik Üçlünün insanlığa inanç boyutu da hem pozitiflikle ($r = .34, p < .001$) hem de olumluya odaklanmayla ($r = .48, p < .001$) istatistiksel düzeyde anlamlı ve pozitif yönlü ilişki göstermiştir. Aydınlik Üçlüde yer alan insancılık ve insanlığa inanç özelliklerinin hem pozitiflik hem de olumluya odaklanma değişkenleriyle istatistik düzeyde anlamlı ve güçlü pozitif yönlü ilişkiler göstermesi, ölçeğin birleşen geçerliğine işaret etmekte olan bulgulardır. Buna ek olarak, Kantçılık boyutu da hem pozitiflikle ($r = .22, p < .001$) hem de olumluya odaklanmayla ($r = .29, p < .001$) istatistiksel düzeyde anlamlı ve pozitif yönlü ilişkilidir ancak bu ilişkilerin gücü, insancılık ve insanlığa inanç boyutlarının bu iki değişkenle ilişkilerinininkinden daha düşüktür. Kantçılık boyutunun, insancılık ve insanlığa inanç boyutlarına kıyasla pozitiflik ve kişiler arası ilişkilerde olumluya odaklanma değişkenlerine kavramsal olarak daha uzak olması nedeniyle bu iki değişkenle ilişkisinin, insancılık ve insanlığa inanç boyutlarının bu iki değişkenle ilişkilerine kıyasla daha düşük güçte olması ise ölçeğin ayırt edici geçerliğine işaret etmektedir.

Ayrıca, ölçeğin özgün versiyonunun geliştirilme çalışmasında (Kaufman ve ark., 2019) Karanlık Üçlü kişilik modeliyle güçlü ilişkileri rapor edilmiştir. Bu nedenle, bu çalışmada da Aydınlik Üçlünün Karanlık Üçlü ile ilişki örüntüsü incelenmiştir. İlk olarak, Karanlık Üçlü toplam puanı ile Aydınlik Üçlü toplam puanı arasındaki ilişki incelenmiştir. Ölçeğin özgün versiyonunun geliştirilmesinde (Kaufman ve ark, 2019) rapor edilmiş olan istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü ilişki, bu çalışmada da gözlenmiştir ($r = -.17, p = .001$). Buna ek olarak, aynı çalışmada, çoklu regresyon analizinde, Karanlık Üçlü

boyutlarından Makyavelizm ve psikopatinin Aydınlık Üçlü toplam puanıyla negatif yönlü, narsisizmin ise pozitif yönlü ilişki gösterdiği rapor edilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlamasında da bu ilişkileri test etmek amacıyla Aydınlık Üçlü ölçeğinin toplam puanının bağımlı değişken, narsisizm, Makayvelizm ve psikopati özelliklerinin yordayıcı değişkenler olarak analize dahil edildiği standart çoklu regresyon analizi yürütülmüştür ($R^2 = .27$, $F(3, 376) = 9.55$, $p < .001$). Bu analizin bulguları da yine özgün ölçekle paralel bir örüntü göstermiştir. Buna göre, Makyavelizm ($\beta = -.18$, $p = .002$) ve psikopati ($\beta = -.15$, $p = .009$) Aydınlık Üçlü toplam puanını negatif yönlü yordarken, narsisizm ($\beta = .12$, $p = .031$) pozitif yönlü olarak yordamaktadır. Aydınlık Üçlü ölçeğinin özgün versiyonuyla Türkçe uyarlaması arasındaki bu tutarlı bulgular, ölçeğin yapı geçerliğini destekler niteliktedir. (Bu çalışmada yer alan tüm değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin korelasyon katsayıları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2.

Çalışmada Yer Alan Değişkenler Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1 Yaş	1											
2 Cinsiyet	.175**	1										
3 İnsancılık	.070*	-	1									
4 İnsanlığa inanç	.088*	-	.368*	1								
5 Kantçılık	.175**	-	.396*	.297*	1							
6 Aydınlık Üçlü Toplam	.148**	-	.762*	.755*	.745*	1						
7 Pozitiflik	.109*	.011	.205*	.336*	.193*	.328*	1					
8 Olumluya Odaklanma	.017	-	.408**	.484**	.304*	.531**	.230*	1				
9 Narsisizm	-	-	.190*	-	-.062	.022	.059	-	1			
10 Makyavelizm	.214**	.048	.097	-	-	-	-	.016	.371**	1		
11 Psikopati	-.300*	.048	.097	.100	.270*	.206*	.233*	.064	-.178**	.457**	1	
12 Karanlık Üçlü Toplam	-	.128*	-	-	-	-	-	-	.178**	.457**	.703**	1
	.235*	.166*	.122*	.188*	.209*	.162*	.085	.722**	.811**	.703**	.703**	.703**

*Korelasyon $p < .05$ düzeyinde anlamlı, **Korelasyon $p < .01$ düzeyinde anlamlı

Not: Cinsiyet değişkeni, 1= Kadın, 2= Erkek olarak kodlanmıştır.

Tablo 3.

Aydınlık Üçlü Ölçeğinin Cinsiyete Göre Farklaşması

	Kadın		Erkek		F	p
	Ort.	SS	Ort.	SS.		
Aydınlık Üçlü Toplam Puan	3.70	0.51	3.54	0.49	10.41	.001
İnsancılık	3.79	0.60	3.63	0.64	5.89	.016
İnsanlığa İnanç	3.49	0.74	3.32	0.67	5.43	.020
Kantçılık	3.82	0.65	3.65	0.67	6.25	.013

Tablo 4.

Aydınlık Üçlü Ölçeğinin Eğitim Düzeyine Göre İncelenmesi

	Aydınlık Üçlü Toplam Puan	İnsancılık	İnsanlığa İnanç	Kantçılık
Ortaokul (N=3)				
Ortalama	3.47	3.67	2.83	3.92
Standart Sapma	0.67	0.58	0.63	1.13
Lise (N=92)				
Ortalama	3.58	3.69	3.33	3.71
Standart Sapma	0.62	0.75	0.75	0.70
Ön lisans (N=28)				
Ortalama	3.63	3.86	3.27	3.75
Standart Sapma	0.51	0.59	0.91	0.65
Lisans (N=183)				
Ortalama	3.59	3.69	3.43	3.66
Standart Sapma	0.46	0.58	0.71	0.65
Yüksek lisans (N=54)				
Ortalama	3.69	3.73	3.46	3.87
Standart Sapma	0.40	0.52	0.51	0.59
Doktora (N=16)				
Ortalama	3.93	3.91	3.69	4.20
Standart Sapma	0.43	0.67	0.71	0.59
Belirtmeyen (N=26)				

Aydınlık Üçlü Ölçeğinin Cinsiyet ve Eğitim Durumuna Göre İncelenmesi

Uyarlanan Aydınlık Üçlü Ölçeğinin toplam puanları ve her bir alt ölçekten alınan puanların cinsiyete göre farklılaşmalarını incelemek amacıyla dört ayrı tek yönlü varyans analizi yürütülmüştür. Bu analizlerin hepsinde anlamlı bir cinsiyet ana etkisi gözlenmiş olup kadın katılımcıların her bir Aydınlık Üçlü özelliğinde ve Aydınlık Üçlü toplam puanında erkek katılımcılardan daha yüksek ortalamaya sahip olduğu gözlenmiştir. Cinsiyete göre ortalamalar ve her bir analiz için F ve p değerleri Tablo 3'te gösterilmektedir.

Eğitim düzeyine göre katılımcıların Aydınlık Üçlü toplam puanı ve her bir alt ölçek üzerinde ortalama puanları Tablo 4'te sunulmaktadır. Tabloda her bir grup için katılımcı sayıları da gösterilmektedir ve katılımcı sayılarının yüksek düzeyde farklılaşması nedeniyle (ortaokul grubunda 3 katılımcı, lisans grubunda 183 katılımcı) varyans analizi yürütülmemiştir.

Tartışma

Bu çalışmanın amacı öncelikle Aydınlık Üçlü kişilik özelliklerini ölçmede geçerli ve güvenilirlik açısından yeterli bir ölçme aracının elde edilmesi ve Aydınlık Üçlü özelliklerinin Türkiye örneğinde test edilmesidir. Elde edilen bulgular, söz konusu ölçeğin Türkçe uyarlamasının yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğuna işaret etmektedir. Aydınlık Üçlü, ilgili alanyazında oldukça yeni bir kavram olmakla beraber, aslında psikoloji alanında uzun zamandır ayrı ayrı çalışılmakta olan empati, şefkat, umut gibi birçok pozitif psikoloji kavramı ile ilişki bulunan bir kişilik örüntüsüne işaret etmektedir (Kaufman ve ark., 2019). İnsanları iyi ya da kötü şeklinde bir sınıflamaya tabii tutmanın mümkün olup olmadığı sadece psikoloji alanında değil, birçok disiplin tarafından incelenen bir sorudur. Zimbardo (2011)'ya göre kötü davranışlarda bulunan insanlar "sepetteki birkaç çürük elma" olarak değerlendirilmemelidir. Kişileri belirli şekilde davranmaya iten içinde buldukları bağlam, yetiştikleri çevre ve kültür gibi faktörler, yani diğer bir deyişle sepetin kendisidir. Buradan hareketle, hiç kimsenin tamamen aydınlık ya da tamamen karanlık kişilik özelliklerinden oluşmadığını, insanların bu özelliklere değişen düzeylerde sahip olduklarını önemle vurgulamak gerekir. Kaufman ve arkadaşları (2019)'na göre genel dağılım düşünüldüğünde insanlar Aydınlık Üçlü özelliklerini göstermeye daha yatkındırlar. Gerçekten de De Freitas ve arkadaşları (2017) tarafından mizantropi (*insanları negatif olarak görme eğilimi*) yaşayan kişiler ile yürütülen bir çalışmanın bulgularında, insanların özünde iyi olduklarına dair bir inanç olduğu bulgulanmıştır. İlgili alanyazına göre bu inanç, aslında oldukça yaygın bir şekilde paylaşılmaktadır (Strohminger ve ark., 2017).

Gerek bu çalışmada elde edilen bulgular, gerek önceki çalışmalarda elde edilen bulgular göz önüne düşünüldüğünde, Aydınlık Üçlü özelliklerinin Karanlık Üçlü özelliklerine göre daha yüksek düzeyde bir genel yaşam kalitesine işaret ettiği çıkarımı yapılabilir (Kaufman ve ark., 2019). Aydınlık Üçlü kişilik özellikleri, yapıcı olarak tanımlanabilecek birçok değişken ile pozitif yönde ilişki göstermektedir. Bu çalışmada da ele alınan pozitiflik ve olumluya odaklanma ölçekleri ile Aydınlık Üçlünün hem genel skor hem de alt boyut olarak pozitif yönde ilişkiler içinde olması bu açıdan beklentiler ile tutarlıdır. Aydınlık Üçlünün hem alt boyut olarak hem de toplam puanı üzerinden Karanlık Üçlü ile ilişkileri incelendiğinde yine alanyazın ile tutarlı bir çerçeve çizdiği görülmektedir (Kaufman ve ark., 2019). Buna göre, Aydınlık Üçlü genel puanı hem Karanlık Üçlü genel puanı hem de Makyavelizm ve psikopati alt ölçekleri ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Alt boyutlar arasındaki ilişkiler ayrı ayrı incelendiğinde ise narsisizmin istisnai olarak sadece İnsancılık ile arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu, diğer faktörler ile arasında negatif yönde ilişkiler olduğu bulgulanmıştır. Bunun dışındaki ilişkiler beklentiler ile tutarlıdır; Aydınlık Üçlü ve Karanlık Üçlü alt faktörleri birbirleri ile negatif yönde, ölçeklerin kendi içlerindeki alt faktörler ise birbirleriyle pozitif yönde ilişkilidir. Narsisizm ile insancılık arasındaki pozitif yöndeki ilişki, Kaufman ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan orijinal çalışma ile tutarlıdır. Bu bulgu, aydınlık ve karanlık özelliklerin birbirinin doğrudan zıttı özellikte iki kavram olmadığına ilişkin bakış açısını desteklemektedir. Narsisizm ile insancılık arasındaki pozitif yöndeki ilişki, narsisizmin altında yatan aşağılık duygusu ve kırılğan benlik algısı ile açıklanabilir. İlgili alanyazına göre kişi bu özelliklerini narsistik davranışlar ile kapatmaktadır (Campbell, 2001). İnsancılık alt ölçeğinin maddelerine baktığımızda diğer insanlara hayran olma, diğerlerinin başarılarını takdir etme gibi davranışlara işaret ettiği görülmektedir. Narsisizm ile insancılık arasındaki pozitif yönde, anlamlı ancak zayıf ilişkinin sebebinin narsisizmin beraberinde getirdiği bu özellikler olduğu düşünülebilir.

Kaufman ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan orijinal çalışmada kadın olmak Aydınlık Üçlü'nün tüm altboyutları ile ilişkili bulunurken, mevcut çalışmada bu bulgu desteklenmemiştir. Demografik özellikler incelendiğinde, kadın olmanın İnsancılık ile ilişkili içinde olduğu, diğer alt boyutlarının cinsiyet ile anlamlı bir ilişkisinin bulunmadığı göze çarpmaktadır. Hatırlanacağı üzere insancılık, her bir bireyin değerliğine ve onuruna değer verme olarak tanımlanmaktadır. Bu bulgu, kadınların erkeklere göre daha yüksek düzeyde empatiye sahip olmaları ile açıklanabilir (Toussaint ve Webb, 2005). Aydınlık Üçlü özellikleri ile ilgili çok az sayıda çalışma olduğundan, bu cinsiyet ile ilgili bulguyu genelleymek adına ileride yapılacak çalışmalarda cinsiyet farklılıklarının da incelenmesi gerektiğinin altını çizmek gerekmektedir. Bunun dışında, yaş arttıkça Aydınlık Üçlü'nün tüm

boyutlarında alınan puanların da arttığı görülmektedir. Tutarlı olarak, yaş arttıkça Karanlık Üçlü'nün tüm boyutlarından alınan puanlar da düşmektedir. Bu bulgu hem Karanlık Üçlü ile ilgili alanyazın (örn. Barlett ve Barlett, 2015), hem de Aydınlik Üçlü ile ilgili orijinal çalışma (Kaufman ve ark., 2019) tarafından desteklenmektedir. Yaş arttıkça Aydınlik Üçlü özelliklerinde görülen artış, empati gibi benzer pozitif psikolojik değişkenler açısından düşünüldüğünde de tutarlılık göstermektedir (Rushton ve ark., 1986).

Çalışmanın ana amacı olarak Aydınlik Üçlü ölçeği Türkçe'ye uyarlanmış, faktör yapısı incelenmiş ve son olarak da geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. 12 madde ile yürütülen doğrulayıcı faktör analizi bulguları da üç faktörlü yapının model uyumunun iyi düzeyde olduğuna işaret etmiştir. Ardından her bir alt ölçeğin güvenilirlik düzeylerini incelemek amacıyla iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. İnsancılık ve insanlığa inanç boyutlarının iç tutarlık güvenilirliği yeterli düzeyde bulunmuştur ancak Kantçılık boyutunun iç tutarlık katsayısı görece düşüktür. Ancak Cronbach Alpha değerinin, madde sayısının doğrudan bir fonksiyonu olduğu göz önünde bulundurulduğunda (Streiner, 2003), dört maddeden oluşan bu alt boyutta bu düzeyde bir iç tutarlık katsayısına ulaşılması anlaşılabilir bir durum olarak görülmektedir. Son olarak, ölçeğin yapı geçerliği için ise ölçekte yer alan üç özelliğin pozitiflik, olumluya odaklanma ve Karanlık Üçlü özellikleri ile korelasyon örüntüleri incelenmiştir. Aydınlik Üçlü özellikleri arasından insancılık ve insanlığa inanç özelliklerinin Kantçılığa kıyasla kavramsal olarak görece daha yakın olan pozitiflik ve olumluya odaklanma eğilimleriyle daha güçlü ilişkiler göstermesi ölçekte yer alan özelliklerin birleşen ve ayırt edici geçerliğini gösteren bulgulardır. Ölçeğin Karanlık Üçlü özellikleriyle ilişkilerinde ise Kaufman ve arkadaşları (2019) tarafından bulunan bulgularla bire bir örtüşme görülmesi de ölçeği Türkçe uyarlamasının yapı geçerliğini, yani ölçeğin ölçmeyi hedeflediği kavramsal yapıyı ölçmekte olduğunu, destekler niteliktedir. Son olarak, Aydınlik Üçlü ölçeğinin psikometrik özelliklerini inceleyen diğer çalışmalara bakıldığında, daha önce Polonya (Gerymski ve Krok, 2019), Pakistan (Malik ve ark., 2020) ve Sırbistan (Lukić ve Živanović, 2021) örneklemelerinde Aydınlik Üçlü Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapıldığı ve bu çalışmalarda ölçeğin üç faktörlü yapısının kültürlerarası olarak korunduğu tutarlı bulgulara ulaşıldığı görülmüştür. Ayrıca bu çalışmalarda yine Karanlık Üçlü Ölçeği ile ters yönde ilişkiler olduğu göze çarpmaktadır (Gerymski ve Krok, 2019; Lukić ve Živanović, 2021).

Kısıtlılıklar ve Öneriler

Mevcut çalışmanın bazı kısıtlılıkları bulunmaktadır. Bunlardan ilki, örneklem sayısıdır. Her ne kadar çalışmanın örnekleme söz konusu analizleri gerçekleştirmek için

istatistiksel yeterliliğe sahip olsa da Aydınlık Üçlü yeni bir konu olduğundan örneklemin daha geniş tutulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. İkinci olarak yine Aydınlık Üçlü özellikleri ile ilgili çok az sayıda çalışma olması nedeniyle konu ile ilgili yeteri kadar kanıt sunulamamış olmasıdır. Bunun önüne geçebilmek adına Aydınlık Üçlü ile benzerlik gösteren ve farklılaşan alanyazından yararlanılmıştır. Bu çalışmada Türkçe uyarlaması yapılan ölçme aracının da yardımıyla ileride yapılacak çalışmaların hem ulusal hem de uluslararası alanyazına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Son olarak, bu araştırmada kişilik özellikleri ile Aydınlık Üçlü özelliklerin ilişkisinin kapsam dışında bırakılmış olması yine bir kısıtlılık olarak ileri sürülebilir. İleride yapılacak araştırmalarda çeşitli kişilik özellikleri ile Aydınlık Üçlü özelliklerin ilişkisini incelemenin önemli bir katkı olacağı düşünülmektedir. Benzer şekilde, Aydınlık Üçlü kişilik özelliklerinin diğer pozitif psikoloji kavramları ile ilişkilerini inceleyecek çalışmalar da kavramın daha iyi anlaşılması adına yol gösterici olacaktır.

Kaynakça

- Andrews, K. (2019). "The dark triad sums up psychopaths, but the light triad defines saints". Retrieved from <https://www.abc.net.au/news/science/2019-05-16/psychopaths-narcissism-the-dark-triad-fascinate-us-the-light-triad/11093104>.
- Ashton, M. C. ve Lee, K. (2001). A theoretical basis for the major dimensions of personality. *European Journal of Personality*, 15(5), 327-353. <https://doi.org/10.1002/per.417>.
- Barlett, C. P., ve Barlett, N. D. (2015). The young and the restless: Examining the relationships between age, emerging adulthood variables, and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 86, 20-24. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.05.024>.
- Bursten, B. (1973). Some narcissistic personality types. *International Journal of Psychoanalysis*, 54, 287-300.
- Campbell, W. (2001). Is Narcissism Really So Bad? *Psychological Inquiry*, 12(4), 214-216.
- Caprara, G. V., Alessandri, G., Eisenberg, N., Kupfer, A., Steca, P., Caprara, M. G., Yamaguchi, S., Fukuzawa, A. ve Abela, J. (2012). The positivity scale. *Psychological Assessment*, 24(3), 701. <https://doi.org/10.1037/a0026681>
- Curran, P. J., West, S. G., & Finch, J. F. (1996). The robustness of test statistics to nonnormality and specification error in confirmatory factor analysis. *Psychological Methods*, 1, 16–29.
- Çıkrıkçı, Ö., Çiftçi, M. ve Gençdoğan, B. (2015). Pozitiflik ölçeği Türkçe formu'nun psikometrik özellikleri. *The Journal of Happiness and Well-Being*, 3(1), 57-76.
- De Freitas, J., Sarkissian, H., Newman, G. E., Grossmann, I., De Brigard, F., Luco, A., ve Knobe, J. (2018). Consistent belief in a good true self in misanthropes and three interdependent cultures. *Cognitive Science*, 42, 134-160. <https://doi.org/10.1111/cogs.12505>.
- Derefinko, K. J. ve Lynam, D. R. (2006). Convergence and divergence among self-report psychopathy measures: A personality-based approach. *Journal of Personality Disorders*, 20(3), 261-280. <https://doi.org/10.1521/pedi.2006.20.3.261>.
- Egan, V. ve McCorkindale, C. (2007). Narcissism, vanity, personality and mating effort. *Personality and Individual Differences*, 43(8), 2105-2115. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.06.034>.
- Furnham, A., Richards, S. C. ve Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of personality: A 10 year review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199-216. <https://doi.org/10.1111/spc3.12018>.
- Gable, S. L., ve Haidt, J. (2005). What (and why) is positive psychology?. *Review of general psychology*, 9(2), 103-110. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.9.2.103>.
- Gerymski, R. ve Krok, D. (2019). Psychometric properties and validation of the Polish adaptation of the Light Triad Scale. *Current Issues in Personality Psychology*, 7(4), 341-354. <https://doi.org/10.5114/cipp.2019.92960>.
- Hodson, G., Hogg, S. M. ve MacInnis, C. C. (2009). The role of "dark personalities"(narcissism, Machiavellianism, psychopathy), Big Five personality factors, and ideology in explaining prejudice. *Journal of Research in Personality*, 43(4), 686-690. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2009.02.005>.
- Hogan, R. ve Hogan, J. (2001). Assessing leadership: A view from the dark side. *International Journal of Selection and Assessment*, 9(1-2), 40-51. <https://doi.org/10.1111/1468-2389.00162>.

- Jakobwitz, S., & Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences, 40*(2), 331-339. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.07.006>.
- Jonason, P. K., Koenig, B. L. ve Tost, J. (2010). Living a fast life: The Dark Triad and life history theory. *Human Nature, 21*(4), 428-442. <https://doi.org/10.1007/s12110-010-9102-4>
- Jonason, P. K. ve Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: a concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment, 22*(2), 420–432. <https://doi.org/10.1037/a0019265>.
- Jones, D. N. ve Paulhus, D. L. (2011). The role of impulsivity in the Dark Triad of personality. *Personality and Individual Differences, 51*(5), 679-682. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.04.011>.
- Kaufman, S. B., Yaden, D. B., Hyde, E. ve Tsukayama, E. (2019). The light vs. dark triad of personality: Contrasting two very different profiles of human nature. *Frontiers in Psychology, 10*, 467. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00467>.
- Kaya, Ö. S. (2019). Kişilerarası İlişkilerde Affetme Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Elementary Education Online, 18*(3), 1244-1259. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.611538>.
- Lukić, P., & Živanović, M. (2021). Shedding light on the Light Triad: Further evidence on structural, construct, and predictive validity of the Light Triad. *Personality and Individual Differences, 178*, 110876. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110876>
- Malik, O. F., Shahzad, A., Waheed, A., & Yousaf, Z. (2020). Abusive supervision as a trigger of malevolent creativity: do the Light Triad traits matter?. *Leadership & Organization Development Journal, 41*(8), 1119-1137.
- Nathanson, C., Paulhus, D. L. ve Williams, K. M. (2006). Predictors of a behavioral measure of scholastic cheating: Personality and competence but not demographics. *Contemporary Educational Psychology, 31*(1), 97-122. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2005.03.001>.
- Özsoy, E., Rauthmann, J. F., Jonason, P. K. ve Ardiç, K. (2017). Reliability and validity of the Turkish versions of Dark Triad Dirty Dozen (DTDD-T), Short Dark Triad (SD3-T), and Single Item Narcissism Scale (SINS-T). *Personality and Individual Differences, 117*, 11–14.
- Paulhus, D. L. ve Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality, 36*(6), 556-563. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00505-6).
- Rushton, J. P., Fulker, D. W., Neale, M. C., Nias, D. K. B., & Eysenck, H. J. (1986). Altruism and aggression: The heritability of individual differences. *Journal of Personality and Social Psychology, 50*(6), 1192–1198. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.50.6Se.1192>
- Sevi, B., & Doğruyol, B. (2020). Looking from the bright side: The Light Triad predicts Tinder use for love. *Journal of Social and Personal Relationships, 37*, 1-9. <https://doi.org/10.1177/0265407520918942>
- Strohinger, N., Knobe, J. ve Newman, G. (2017). The true self: A psychological concept distinct from the self. *Perspectives on Psychological Science, 12*(4), 551-560. <https://doi.org/10.1177/1745691616689495>.
- Streiner, D. (2003). Starting at the beginning: An introduction to coefficient alpha and internal consistency. *Journal of Personality Assessment, 80*, 99–103. <https://doi.org/10.1080/01490400.2015.1127189>.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları, 3*(6), 49-74.

- Toussaint, L., ve Webb, J. R. (2005). Gender differences in the relationship between empathy and forgiveness. *The Journal of Social Psychology, 145*(6), 673-685. <https://doi.org/10.3200/SOCP.145.6.673-686>.
- Wai, M. ve Tiliopoulos, N. (2012). The affective and cognitive empathic nature of the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences, 52*(7), 794-799. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2012.01.008>.
- Wheaton, B., Muthen, B., Alwin, D. F., & Summers, G. (1977). Assessing Reliability and Stability in Panel Models. *Sociological Methodology, 8*, 84-136. <http://dx.doi.org/10.2307/270754>
- Williams, K. M., Nathanson, C. ve Paulhus, D. L. (2010). Identifying and profiling scholastic cheaters: Their personality, cognitive ability, and motivation. *Journal of Experimental Psychology: Applied, 16*(3), 293-307. <https://doi.org/10.1037/a0020773>.
- Zimbardo, P. G. (2011). *Lucifer effect*. The Encyclopedia of Peace Psychology. <https://doi.org/10.1002/9780470672532.wbepp149>.

Psychometric Properties of the Turkish Light Triad Scale

Summary

Recent studies in the field of psychology have been focusing on the Dark Triad characteristics (narcism, Machievellism, and psychopathy), which can be described as socially aversive traits. As a general conclusion, the Dark Triad refers to a characteristic which contains interpersonal conflict (Derefinko & Lynam, 2006), lack of agreeableness (Egan & McCorkindale, 2007), lack of honesty-humility (Ashton & Lee, 2001) and lack of empathy (Jones & Paulhus, 2011). While examining the above-mentioned features and more in the literature on the Dark Triad, it is seen that positive and growth-oriented characteristics of human nature such as empathy, hope, self-efficacy, and courage remain in the background (Kaufman, Yaden, Hyde, & Tsukayama, 2019). Based on this, the Light Triad features proposed by Kaufman et al. (2019) have been conceptualized to oppose these characteristics of the Dark Triad, which can be defined as rather "insensitive". Accordingly, the Light Triad consists of three characteristics: Kantianism, humanity and belief in humanity. According to Kantianism, our attitudes towards people should be determined not by their value for a purpose, but through their own worth. In other words, people should be treated well not because they serve a purpose (as they are tools), but because they have value in themselves. Humanity is defined as valuing dignity and the dignity of each individual. Finally, belief in humanity indicates a belief that people are fundamentally good. Kaufman et al. (2019) emphasize that the Light Triad traits are not the opposite of the Dark Triad traits, but that these concepts are based on different psychological backgrounds, and also draw attention to the strong negative relationship between the two concepts.

Based on this information, the aim of this study is to adapt the Light Triad, which consists of three positive and harmonious personality traits (Kantianism, humanity and belief in humanity), into Turkish and to determine the psychometric properties of the scale. For this purpose, data was collected online from a total of 402 participants, 47% female ($N = 189$) and 46.3% male ($N = 186$). The ages of the participants varied between 18 and 70, with an average age of 35.43 ($SD = 13.12$). In addition to the Light Triad Scale, the participants answered questions from the 'Dark Triad Scale', 'Positivity Scale', 'Focusing on Positive' sub scale of the 'Scale of Forgiveness on Interpersonal Relationships' and completed the Demographic Information Form.

The findings of the confirmatory factor analysis conducted with the 12 items indicated that the model fit of the three-factor structure was at a good level. Then, internal consistency coefficients were calculated to examine the reliability levels of each sub-scale.

The internal consistency reliability of the dimensions on humanity and belief in humanity was found at a sufficient level, but the internal consistency coefficient of the Kantian dimension was relatively low. However, considering that the Cronbach's Alpha value is a direct function of the number of items, reaching an internal consistency coefficient at this level in this particular sub-dimension, which consists of three items is understandable. Finally, for the construct validity of the scale, the 'positivity, 'focusing on positive', and the correlation patterns of the Dark Triad features with the three features of the scale were examined. Among the Light Triad traits, the characteristics of humanity and belief in humanity showed stronger relationships with the tendency to focus on positivity and the positivity scales, which are conceptually closer to Kantianism, and the findings showed the unifying and distinctive validity of the features in the scale. The fact that there is a one-to-one correspondence with the findings of Kaufman et al. (2019) in the relationships of the scale with the Dark Triad features supports that the Turkish adaptation of the scale measures the construct validity, that is, the conceptual structure that the scale aims to measure.